

улусів Золотої Орди і призначалася як уділ одному із чингизидів, так званому Петру Ординському.

А далі розпочинається улусна епопея міжусобиць князів - огланів - доба розбою, державного і побутового бандитизму у горнилі якої формувався тип азійсько-московського деспотизму, але це вже інша до кінця не пізнана нами історія.

Любомира Ілійчук,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової освіти
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника,
e-mail: liubomyra.iliichuk@gmail.com*

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Ключові слова: культура, українська національна культура, українська мова, українська національна ідентичність, глобалізаційні процеси.

Сучасні глобалізаційні процеси змінюють як світовий культурний простір, так і культурні простори окремих держав, поставивши подекуди під сумнів їх існування як самобутнього і неповторного феномену. Культура будь-якого суспільства існує у матеріальному часопросторі, а її продукти творяться і споживаються реальними людьми. Разом із тим, вона включає багато нематеріальних елементів – ідей, образів, символів, моралі, цінностей, звичаїв, традицій, поглядів, патернів поведінки тощо [2, с. 58]. На фоні надскладної ситуації, в якій перебуває Україна в умовах війни, утвердження національної держави неможливе без глибокого зміцнення підвалин національної ідентичності і національної самосвідомості громадян по всьому периметрові національних кордонів країни, що у своїй основі ґрунтується на сукупності етнічних чинників і мовно-культурних особливостей українського народу.

Національна культура з огляду на свою унікальність, ментальність та

мову носіїв є критерієм ідентифікації нації. Нація утверджується завдяки «самоототожненню людей із культурою своєї нації». Водночас національна культура акумулює надбання світової, стаючи здобутком кожної нації [1, с. 95]. Українці за всю свою багатовікову історію створили потужну матеріальну і духовну національну культуру. Вона виявляється у світогляді українців, національній самосвідомості, осмисленні та збагаченні свого буття, релігійних вірувань, етичних орієнтаціях, правових і моральних нормах, етичних смаках та уподобаннях, науковій і творчій спадщині, міфологічних й художніх образах, закріплених у національній мові. Основу сучасного українського культурного простору складають усталені стереотипи поведінки, ціннісні орієнтири, уявлення, прагнення, мотиви духовної і соціальної активності, які були вироблені соціальним колективом впродовж тривалого часу й обумовлюють трансформацію культури на сучасному історичному етапі.

До соціально-культурної інтелектуальної діяльності відносять володіння мовою. Мова, комунікація – невіддільні складники культури, творцем і споживачем цінностей якої є людина. Мова акумулює культурні смисли. Вона слугує «матеріалом культури і водночас є метамовою культури». Мова – один із культурних кодів. Вона забезпечує «транспортування» культурних цінностей, а відтак і вічність культури. Саме через мову українська нація зберігає, відроджує і представляє світові свою національну культуру, літературу, малярство, пісенність, народну творчість у всьому її багатогранному вимірі. Завдяки їй «наша духовність стає органічною частиною духовності інших народів, а народ стає фактором світової цивілізації» [3, с. 89]. Мова – це національна ознака українського народу, саме у мові – наша культура і суспільна свідомість.

Отже, культура людства твориться у взаємодії національних культур й існує як їх органічна складова. Українська культура є однією із світових національних культур. Об'єднавчий потенціал української культури має стати сьогодні потужним чинником національної ідентичності і єдності українського народу, який повинен продемонструвати світу свою історичну культурну

спадщину та культуротворчу продуктивність, зробивши значний вклад у культурно-цивілізаційний прогрес і розвиток людства.

Література

1. Бондаренко Н. Формування культурної компетентності як ключової на уроках української мови. *Молодь і ринок*. 2019. № 8 (175). С. 94–99.
2. Гриценко О. Культурний простір і національна культура : теоретичне осмислення та практичне формування : монографія. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2019. 256 с.
3. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич : Відродження, 1994. 218 с.

Тетяна Качак,

*доктор філологічних наук, доцент, професор
кафедри фахових методик і технологій початкової освіти
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника,
e-mail: tetiana.kachak@gmail.com*

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Ключові слова: література для дітей, національна ідентичність, національна свідомість.

Усвідомлення людиною власної приналежності до певної нації і держави, самоідентифікація з самобутньою спільнотою, що має свою історичну територію, мову, історію, традицію, культуру, віру є змістом поняття «національна ідентичність». Сьогодні, як ніколи, розуміємо наскільки важливими є відчуття національної ідентичності кожним українцем і кожною українкою. Це та сила, яка гуртує у боротьбі проти ворога, є джерелом самозбереження і саморозвитку. Дуже влучно сформулював значення і роль національної ідентичності Олександр Сич: «Національна ідентичність – це питання національної безпеки» [1]. Це наша самість і відмінність від інших націй, в тому числі й від російської. На часі – формування оновленої української національної ідентичності, вільної від будь-яких колоніальних звичок, мови, освіти, насаджених радянською системою святкувань,